

Anna Wrześcińska

Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy

Wyniki ekspertyzy antropologicznej materiału kostnego z Gniezna, ul. Jana Pawła II

Prace budowlane prowadzone przy Starostwie Powiatowym w Gnieźnie, na ulicy Jana Pawła II, w miesiącach sierpniu i wrześniu 2009 roku, odsłoniły szereg interesujących obiektów dawnego miasta Gniezna. Również w trakcie prac natrafiono na pojedynczy pochówek szkieletowy. Nadzór archeologiczny nad pracami prowadził mgr Paweł Danielewicz. Materiał kostny po zadokumentowaniu i wyeksplorowaniu został przekazany do opracowania do Pracowni Antropologicznej Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy. Materiał był opisany: obiekt 58, a wyeksplorowany w dniu 3.09.2009 roku.

Materiał kostny opracowano według metod powszechnie stosowanych w antropologii (Piontek 1985). Kości poddano standardowej analizie antropologicznej określając wiek i płeć osobnika (Strzałko 1971, Strzałko, Henneberg 1975).

Wyniki analizy

Analizie poddano kompletny pochówek szkieletowy z **obiektem 58**. Grób został wkopany w gliniaste podłoże, które wpłynęło na zbitcie i zlepienie w bryły poszczególnych partii kości, a to wpłynęło na ich kruchość i łamliwość podczas eksploracji.

Czaszka: są liczne fragmenty kości sklepienia i puszki mózgowej. Grubość kości czaszki 5mm, a wymiar guzowatości potylicznej zewnętrznej 12mm. Silnie uszkodzone kości twarzoczaszki. Kości czaszki są delikatne o słabej rzeźbie. Główne szwy czaszkowe są całkowicie już zobliterowane. Wyrastki sutkowe są małe i krótkie. Kresy karkowe zaznaczone słabo. Żuchwa łagodna o prostych kątach. Uzębienie stałe, już niekompletne. Za życia zobliterowane obustronnie wszystkie zębodoły po zębach trzonowych. Po stronie prawej zobliterowane już zębodoły zębów przedtrzonowych a po stronie lewej proces gojenia jeszcze się toczył, a w przyzębiu trwał stan zapalny. Zęby przednie tkwiły w zębodołach, na wysokości lewego kła duża torbiel okołokorzeniowa. Zęby są już silnie starte ze złogami kamienia nazębnego. Wykonano pomiary (Martin, Saller, 1957): wysokość spojenia żuchwy (id-gn) = 24mm, szerokość gałęzi prawej (szer. gał.) = 27mm.

Szkielet postkranialny. Kompletny, lecz silnie zbity gliną. Kości typowo żeńskie, gładkie, lekkie, o słabej rzeźbie i słabym umięśnieniu. Zaobserwowano znaczne zmiany w strukturach gąbczastych. Stwierdzono zmiany reumatyczne i osteoporozę. W kręgosł-

pie drobne obrąbki kostne trzonów i guzki Schmorla we wszystkich kręgach. Trzony obniżone. Na rzepkach obkostnienia, a na kościach piętowych skostniałe więzadło *Achillesa*. Zdjęto pomiary; długość obojczyka lewego 128mm; długość największa kości ramiennej Prawej/Lewej = 278mm/277mm a najmniejszy obwód trzonu P/L 54mm/53mm; największa długość kości łokciowej P=235mm a najmniejszy obwód P=31mm; długość największa kości promieniowej P=216mm a obwód najmniejszy P=37mm; długość największa kości udowej P/L 406mm/407mm a obwód najmniejszy trzonu P/L 80mm/78mm; długość największa kości piszczelowej P/L 339mm/338mm a obwód najmniejszy trzonu P/L 63mm/63mm.

Analiza antropologiczna pozwoliła zaklasyfikować szkielet jako typowy dla budowy kośćca żeńskiego i ustalić wiek pochowanej kobiety na wiek starczy *Senilis*, tj, powyżej 55 roku życia, o przyżyciowej wysokości ciała wynoszącej według metody L. Manouvriera 153,6cm a według metody M. Trotter i G. Gleser 155,6cm. Kobieta była wzrostu niskiego lub średniego. Na szkielecie nie stwierdzono czytelnych urazów kości, jedynie silne zmiany osteoporotyczne kośćca.

Obiekt 58 (nad kośćmi). Pojedynczy fragment kości śródstopia, prawdopodobnie tego samego osobnika.

BIBLIOGRAFIA

- Martin R., Saller K.
1957 Lehrbuch der Anthropologie, Stuttgart.
- Piontek J.
1985 Biologia populacji pradziejowych, UAM, Poznań.
- Strzałko J.
1971 Metody rekonstrukcji wzrostu człowieka na podstawie pomiarów szkieletu, PAn t. 37, z. 2, s. 295-314.
- Strzałko J., Henneberg M.
1975 Określanie płci na podstawie szkieletu, PAn t. 41, z. 1, s. 105-126.